



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยขอเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ "ทักษะเชิงประเมิณของครูอาลาสมัครและกรรมการโรงเรียนต่อแผนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยแก่เด็กไทยระดับ 1 และระดับ 2 โรงเรียนพระพุทศคาสนาวันอาทิตย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา" 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ความเป็นมาของโรงเรียนพระพุทศคาสนาวันอาทิตย์

- 1.1 โรงเรียนพระพุทศคาสนาวันอาทิตย์ในประเทศไทย
- 1.2 การจัดโรงเรียนพระพุทศคาสนาวันอาทิตย์ ในประเทศสหรัฐอเมริกา
- 1.3 บทบาทของผู้ปกครองและครูอาลาสมัครต่อโรงเรียนพระพุทศคาสนาวันอาทิตย์

ตอนที่ 2 กิจกรรมการศึกษาในโรงเรียนพระพุทศคาสนาวันอาทิตย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

- 2.1 กิจกรรมทั่วไป
- 2.2 กิจกรรมการสอนภาษาไทย และวัฒนธรรมไทย
 - 2.2.1 หลักสูตรโรงเรียนพระพุทศคาสนาวันอาทิตย์
 - 2.2.2 ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยแก่เด็กเริ่มเรียน

ตอนที่ 3 การสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทยแก่เด็กเริ่มเรียน และการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

ตอนที่ 1 ความเป็นมาของโรงเรียนพระพุทศคาสนาวันอาทิตย์

1.1 โรงเรียนพระพุทศคาสนาวันอาทิตย์ในประเทศไทย

โรงเรียนพระพุทศคาสนาวันอาทิตย์ในประเทศไทย ถือกำเนิดจากปรารภของสมเด็จพระพุฒาจารย์ อังค์สภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขณะมีตำแหน่งเป็นพระนิมลธรรม (อาสภเถระ) สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง ได้เดินทางไปดูกิจการพระพุทศคาสนาที่ประเทศพม่าและประเทศศรีลังกา เมื่อประมาณ พ.ศ. 2496 - 2500 เห็นพระสงฆ์ในประเทศนั้น ๆ จัดระบบการสอนศีลธรรมแก่เยาวชนได้ผลดีมาก และจัด

สอนเฉพาะวันอาทิตย์เท่านั้น ครั้นกลับประเทศไทย ได้ปรารถนาว่า สมควรที่จะให้มีโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในประเทศไทยบ้าง เพราะเด็กและเยาวชนมีความสนใจในพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ซึ่งจะทำให้เป็นกำลังของพระพุทธศาสนาที่ดีต่อไป เป็นการส่งเสริมด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งเป็นการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนได้ศึกษาและรู้จักหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ถูกต้องตามสมควรแก่วัย เจ้าหน้าที่บริหารและพระนิสิตของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงเสนอขอเปิดโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติและเปิดสอนเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2501 นับเป็นโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์แห่งแรกในประเทศไทย (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2532 : 6 - 7) และได้ขยายไปยังวัดอื่น ๆ ทั่วพระราชอาณาจักร ปัจจุบันมีโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ประมาณ 200 แห่ง

กรมการศาสนาพิจารณาเห็นว่า หากให้ความช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมจะทำให้โรงเรียนประเภทนี้มั่นคงยิ่งขึ้น จึงได้เสนอโครงการส่งเสริมโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และทางรัฐบาลให้ความเห็นชอบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา ทั้งได้ตั้งงบประมาณสัมมนาทางวิชาการขึ้นใน พ.ศ. 2520 ที่วัดมกุฏกษัตริยาราม เป็นครั้งแรก และครั้งที่สองจัดที่จังหวัดเพชรบุรี ในการประชุมดังกล่าว ที่ประชุมมีมติให้กรมการศาสนาจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นเอง เพื่อให้โรงเรียนทั่วประเทศใช้เป็นอย่างเดียวกัน เพราะหลักสูตรที่ทางโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต่าง ๆ ใช้อยู่ในปัจจุบัน บ้างก็นำหลักสูตรของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยไปใช้ บ้างก็นำหลักสูตรของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของสภาการศึกษามหามงกุฎราชวิทยาลัยไปสอน ซึ่งไม่เป็นหลักสูตรกลางที่โรงเรียนต่าง ๆ รับรองเป็นหลักสูตรแน่นอน ฉะนั้นกรมการศาสนาจึงจัดดำเนินการทำหลักสูตรกลางขึ้น โดยมีผู้ร่วมจัดทำหลักสูตรดังนี้

1. ผู้แทนแม่กองธรรมสนามหลวง
2. ผู้แทนมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ผู้แทนสภาการศึกษามหามงกุฎราชวิทยาลัย
4. ผู้แทนกรมวิชาการ
5. ผู้แทนกรมการศาสนา

หลักสูตรโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ฉบับกรมการศาสนา พ.ศ. 2522 มีเฉพาะตัวหลักสูตร ซึ่งใช้เป็นหลักสูตรสำหรับโรงเรียนและศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่อยู่ในความอุปถัมภ์ของกรมการศาสนา เป็นคู่มือในการดำเนินการเพื่อจะได้เป็นแนวเดียวกัน (โรงเรียนวัดไทยลอสแอนเจลิส 2526: 60-61)

โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นโดยคณะสงฆ์ หรือคณะบุคคล ภายใต้การสนับสนุนและส่งเสริมของกรมการศาสนา เพื่อเปิดสอนวิชาพระพุทธศาสนาภาคปริยศึกษา และวัฒนธรรมแก่เยาวชนในวันอาทิตย์ โดยมีพระภิกษุ

และขรรวาทาหน้าทีเป็นครู วัตถุประสงค์หลักทีสำคัญในการจัดตั้งมี 3 ประการคือ

1. เพื่อเผยแผ่วัฒนธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมแก่เยาวชน.
2. เพื่อให้เยาวชนเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนาดียิ่งขึ้น
3. เพื่อให้วัดต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางในการปลูกฝังอุปนิสัยอันดีแก่

เยาวชน

หลักสูตรการเรียนการสอนทีใช้ในโรงเรียนพระพรตศาสนาวันอาทิตย์ เป็นลักษณะเดียวกันหมด โดยใช้หลักสูตรวิชาพระพรตศาสนา ฉบับกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยวิชาบังคับ 3 วิชา คือวิชาธรรม วิชาประวัติพระพรตศาสนาและพรตศาสนพิธี ซึ่งใช้เวลาเรียนวิชาละประมาณ 50 นาที/สัปดาห์ ส่วนวิชาเลือกขึ้นอยู่กัความเหมาะสมของท้องถิ่น และความพร้อมของโรงเรียน เช่น พุทธศาสนา ภาษาอังกฤษ วาดศิลป์ นาฏศิลป์ ดนตรี ศิลปหัตถกรรม ฯลฯ

การจัดชั้นเรียนแบ่งเป็น 4 ระดับชั้น คือ

- | | |
|------------|--------------------------------|
| ชั้นเตรียม | รับจากนักเรียนประถมปีที่ 1 - 3 |
| ชั้นต้น | รับจากนักเรียนประถมปีที่ 4 - 6 |
| ชั้นกลาง | รับจากนักเรียนมัธยมปีที่ 1 - 3 |
| ชั้นสูง | รับจากนักเรียนมัธยมปีที่ 4 - 6 |

นอกจากทีกล่าวแล้ว ยังมีชั้นพิเศษ เปิดสอนสำหรับบุคคลทั่วไปทีสนใจ โดยสรุปแล้ว โรงเรียนพระพรตศาสนาวันอาทิตย์ทีเปิดดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน มีลักษณะทีสำคัญ คือ

1. ต้องเป็นโรงเรียนทีจัดตั้งขึ้นโดยการดำเนินการของคณะสงฆ์ และ/หรือคณะบุคคลทีมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแผ่วัฒนธรรม และปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชน ตั้งแต่เยาว์วัย

2. ต้องเป็นโรงเรียนทีจัดตั้งขึ้นภายในวัดหรือโรงเรียนของวัด

3. ต้องเป็นโรงเรียนทีเปิดสอนวิชาพระพรตศาสนา และหลักจริยศึกษา

เป็นสำคัญ

4. ต้องเป็นโรงเรียนทีเปิดสอนโดยไม่เก็บค่าบำรุงการศึกษาใด ๆ เปิดทำการสอนเป็นวิทยาทาน

5. ต้องมุ่งการสอนหนักไปทางด้านปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี (กรมการศาสนา 2523: 88)

สภาพของโรงเรียนพระพรตศาสนาวันอาทิตย์ ปัจจุบันมีสภาพดังนี้

1. ด้านการบริหารและการดำเนินงาน ส่วนใหญ่มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ชัดเจน โดยได้งบประมาณจากกรมการศาสนาและผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป รายจ่ายของโรงเรียน จะจ่ายด้านอุปกรณ์การสอนและการจัดงานแจกประกาศนียบัตรประจำปี ส่วนใหญ่จะมีอาคารสถานที่เพียงพอกัความต้องการใช้สอย มีการปรับปรุง

กิจการของโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา โดยใช้ผลการสอบของนักเรียน ข้อเสนอแนะจากการประชุมสัมมนา ความคิดเห็นของผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน

2. ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน โรงเรียนที่สังกัดกรมการศาสนา ใช้หลักสูตรวิชาบังคับของกรมการศาสนา ซึ่งครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นหลักสูตรที่ดีและเหมาะสม โดยใช้วิธีการสอนแบบบรรยายมากที่สุด การเรียนการสอนเน้นการประพฤติปฏิบัติเป็นสำคัญ

3. ด้านกิจกรรม มีอาจารย์ฝ่ายกิจกรรมและคณะกรรมการนักเรียนทำหน้าที่ร่วมกับคณะครูและนักเรียนในการจัดกิจกรรมทุกประเภทของโรงเรียน กิจกรรมใหญ่ ๆ มี 3 ประเภท คือ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมวันสำคัญทางราชการ และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (สุวิมล เอกอรุ 2518: บทคัดย่อ)

เด็กและเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญในอนาคตของชาติจะต้องเป็นผู้มีจริยธรรม และจริยธรรมนั้นจะต้องมีประสิทธิภาพในการชี้้นำให้รู้อดีต ทันทปัจจุบัน ที่จะสร้างสรรค์อนาคตอันจะกลายเป็นปัจจุบันที่รุ่งเรืองด้วยสันติสุข โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีส่วนสำคัญในการจัดสรรจริยศึกษาแก่เด็กและเยาวชน (พระเทพเวที 2531: ฉ)

1.2 การจัดโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในประเทศสหรัฐอเมริกา

วัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อตั้งด้วยศรัทธาของพุทธศาสนิกชนชาวไทยในต่างแดน ตั้งแต่ พ.ศ. 2513 เป็นต้น โดยเริ่มก่อตั้งที่นครลอสแอนเจลิส รัฐแคลิฟอร์เนียเป็นแห่งแรก ด้วยความมุ่งมั่นและมีเจตนาอันแน่วแน่ที่จะให้วัดไทยเป็นศูนย์กลางของชุมชนไทยในการบำเพ็ญกุศล การบำเพ็ญกุศล บำรุงสุขทางด้านจิตใจ การให้คำแนะนำ สั่งสอน อบรมจริยธรรม ตลอดจนทั้งเป็นศูนย์กลางการเผยแผ่วัฒนธรรมไทย พบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การเป็นศูนย์กลางดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่สมาชิกของชุมชนต้องได้รับการอบรมสั่งสอน ให้มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่ได้พบเห็นได้เรียนรู้ และประการสำคัญ คือ เยาวชนที่ถือกำเนิดและเจริญเติบโตในสหรัฐอเมริกาจะต้องเป็นผู้รับช่วงสืบทอดมรดกทางสังคมและวัฒนธรรมไทยต่อไป โดยเฉพาะในเรื่องความรู้สึกในความเป็นไทย

ความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมในสหรัฐอเมริกา นับว่ามีอิทธิพลต่อการอบรมสั่งสอนจิตใจของเยาวชนไทยเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนและมีกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม ที่จะให้เยาวชนตระหนักในหน้าที่และบทบาทที่มีต่อวัดและชุมชนไทย วัดไทยต่าง ๆ จึงได้จัดตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้เยาวชนไทยที่ติดตามผู้ปกครองมาอยู่ในสหรัฐอเมริกาและเยาวชนที่เกิดในสหรัฐอเมริกา ไม่ลืมภาษาไทย ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมไทย
2. เพื่อให้เยาวชนไทยมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการใช้ภาษาไทย
3. เพื่อให้เยาวชนไทยได้รับความรู้ ความเข้าใจ อย่างถูกต้อง ในเรื่องของพระพุทธศาสนา สภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย
4. เพื่อให้เยาวชนไทยมีความตระหนักและความสำนึกในความเป็นไทย โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในสหรัฐอเมริกาตั้งขึ้นและดำเนินการได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจ และความเสียสละจากคนไทยหลายฝ่ายด้วยกัน ได้แก่ ครูอาสาสมัคร ที่อาสาสมัครมาสอนภาษาไทยแก่เด็กไทย ซึ่งเป็นผู้เสียสละร่างกายแรงใจ และกรรมการ ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป ที่สละแรงทรัพย์ด้วยการบริจาคเงินบำรุงวัด ซึ่งเงินส่วนหนึ่งได้นำมาใช้บำรุงโรงเรียน (ไขลิริ ปราโมช ณ อยุธยา 2528: 81)

หลักสูตรการเรียนการสอนที่ใช้ในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แต่เดิมครูผู้สอนจะเลือกใช้ตามที่เห็นว่าเหมาะสม ซึ่งเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนแต่ละแห่งจัดทำขึ้น ต่อมาได้นำหลักสูตรระยะสั้นและกิจกรรมบูรณาการเพื่อการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยแก่นักเรียนไทย ในนครลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา ที่อาจารย์จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สร้างขึ้นมาใช้ วิชาที่เรียนประกอบด้วย วิชาภาษาไทย วัฒนธรรมไทย และความรู้ทางพุทธศาสนา ใช้เวลาเรียนวิชาละประมาณ 50 นาที/สัปดาห์ นอกจากนั้น ยังมีวิชาพิเศษให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจ เช่น วิชานาฏศิลป์ ดนตรีไทย ศิลปะการป้องกันตัว ฯลฯ

การจัดชั้นเรียนนั้น จะพิจารณาถึงอายุ ความพร้อม ฝึกความรู้ทางทักษะภาษาไทย เป็นเกณฑ์ โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 4 ระดับชั้น (วัดสัมมาราม 2530: 3-4) ดังนี้

ระดับต้น เป็นการศึกษาก่อนวัยเรียนและเป็นขั้นเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน สร้างความคุ้นเคยกับเพื่อน สิ่งแวดล้อม และทักษะทางภาษาไทยเบื้องต้นรับนักเรียนอายุตั้งแต่ 4 - 6 ปี

ระดับ 1 เป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะทางภาษาไทย เทียบได้กับความรู้ระดับ ป. 2 ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทย รับนักเรียนอายุตั้งแต่ 7 - 9 ปี

ระดับ 2 เป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะทางภาษาไทย เทียบได้กับความรู้ระดับ ป. 4 ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทย รับนักเรียนอายุตั้งแต่ 10 - 12 ปี

ระดับ 3 เป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะทางภาษาไทย เทียบได้กับความรู้ระดับ ป. 6 ตามหลักสูตรของกระทรวง ศึกษาธิการ ประเทศไทย รับนักเรียนอายุตั้งแต่ 13 - 15 ปี

นอกจากนี้ บางแห่งยังมีชั้นพิเศษ สำหรับนักเรียนที่ไม่มีความรู้ความสามารถ และทักษะทางภาษาไทย แต่มีอายุมากกว่า 6 ปี จะเข้าเรียนกับกลุ่มต้นก็ไม่ได้ เพราะความพร้อมทางการเรียนและอายุต่างกัน

การดำเนินงานของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีการสอน สัปดาห์ละ 1 วัน เพื่อสอนพุทธศาสนาเป็นสำคัญ มีการเสริมวิชาภาษาไทย และ วัฒนธรรมไทย เท่าที่ดำเนินการพบปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ รูปแบบของหลักสูตร เนื้อหา จำนวนเวลา ซึ่งคล้ายคลึงกันกับโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในประเทศไทย เนื้อหาวิชามีความจำกัดในเรื่องความยาก ความไม่น่าสนใจ และไม่เหมาะสมกับวุฒิ ภาวะของเด็ก การเรียนการสอนมีบรรยากาศที่เฉื่อยชา (Passive) เด็กขาดความ กระตือรือร้นและความสนใจอย่างแท้จริง ขาดแคลนสื่อการสอนและกิจกรรมที่จะนำสิ่งที่เป็นนามธรรมไปสู่รูปธรรมที่ง่ายแก่การเข้าใจ การสอนส่วนใหญ่เป็นการบอกกล่าว อบรมสั่งสอนให้ข้อมูลข้อเท็จจริง ซึ่งอยู่ไกลตัวเด็กจนไม่สามารถโยงไปสู่วิถีชีวิต ที่เป็นปัจจุบันของผู้เรียนได้ (สมพงษ์ จิตระดับ 2531: 23-24) ซึ่งพระเทพโสภณ (ล้มภรณ์ 2531) หัวหน้าคณะสงฆ์ไทย วัดไทยลอสแอนเจลิส ได้สรุปถึงปัญหาที่พบจากการดำเนินการ การเรียนการสอน วัดไทยในนครลอสแอนเจลิส ว่ามีสาเหตุจาก

1. วิธีการสอนเป็นแบบเก่า ไม่เข้าความสนใจเด็ก
2. เวลาที่เด็กมาเรียนมีน้อย เพียงวันละ 2 ชั่วโมงครึ่งต่อสัปดาห์
3. ผู้ปกครองไม่มีโอกาสพูดภาษาไทยกับเด็ก ๆ

อย่างไรก็ตาม โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในสหรัฐอเมริกา ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานตลอดมาอย่างสม่ำเสมอ ด้วยความร่วมมือจาก ผู้ปกครองนักเรียนกับครูผู้สอน จึงจำเป็นที่คนไทยทุกคนจักต้องช่วยกันดำเนินการนี้ให้ เจริญยิ่งขึ้นต่อไป

1.3 บทบาทของผู้ปกครองและครูอาสาสมัครต่อโรงเรียนพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์

สุชาติ ศิริทูล (2530: 3-5) กล่าวว่า โรงเรียนพระพุทธศาสนาวัน อาทิตย์ของวัดไทย ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อสอนวิชา ภาษาไทย วัฒนธรรมไทยและพระพุทธศาสนาให้แก่เด็กไทยที่เติบโตในประเทศสหรัฐอเมริกา ฉะนั้น สิ่งที่ทุกคนจับตามองคือ ผลการเรียนการสอนที่ออกมาจะเป็นเช่นไร ซึ่ง จะต้องมองถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนการสอน ดังนี้

ก. ผู้บริหารโรงเรียน นับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากในการที่จะควบคุมแนวนโยบาย และจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

ข. หลักสูตรและแผนการสอน เป็นแม่บทใหญ่ที่จะทำให้การเรียนการสอนมีแนวทางที่แน่นอน และมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้านจัดทำหลักสูตรและส่งครูอาสาสมัครมาสอนในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ภาคฤดูร้อน

ค. ครู เป็นผู้มีความหมายอย่างสำคัญต่อการดำเนินการสอน ครูของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ประกอบด้วย พระสงฆ์ และฆราวาส ซึ่งเป็นครูอาสาสมัครทั้งสิ้น มีสิ่งที่น่าเป็นห่วง คือ ครูอาสาสมัครในแต่ละปีนั้น อาจจะไม่ใช้คนเดิม

ง. เวลาที่ใช้ในการสอน มีเพียงสัปดาห์ละ 2 - 3 ชั่วโมง ทำให้การเรียนขาดความต่อเนื่อง

จ. พื้นความรู้และอายุของเด็ก เป็นผลทำให้เด็กเรียนรู้ได้ต่างกัน

ฉ. ผู้ปกครองมีความเข้าใจอันดีกับทางโรงเรียน และให้การสนับสนุนเอาใจใส่เด็ก ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น

ปัจจัยดังกล่าวทำให้ผลการเรียนการสอนของเด็กแต่ละคนต่างกัน ดังนั้นการเรียนตามหลักสูตร และการดำเนินงานโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จะให้ผลดีเพียงใด ต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ เป็นเงื่อนไข

สมพงษ์ จิตระดับ (2531: 24-25) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวแปรพื้นฐานต่อการตอบรับความเป็นไปของเด็กไทยในสหรัฐอเมริกา เกิดจากความคิด และเจตคติของบิดา มารดา ผู้ปกครอง เป็นสำคัญ ในเบื้องต้นของการปลูกฝังให้เห็นคุณค่า และการยอมรับความเป็นไทยก็คือ การดำเนินชีวิตภายในครอบครัวให้คล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน การปฏิบัติตนต่อผู้อื่น การรับประทานอาหาร ความเชื่อบางอย่าง และการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี เป็นต้น ถ้าครอบครัวใดเห็นความสำคัญของเรื่องดังกล่าว เด็กจะมีความพร้อม และสามารถปรับตัวได้ง่าย และรวดเร็วยิ่งขึ้น เมื่อไปวัดหรือโรงเรียน ในทางตรงกันข้าม อีกหลาย ๆ ครอบครัว อาจไม่เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ ด้วยเกรงไปว่าเด็กอาจจะสับสนในเรื่องของการเรียนรู้ 2 ภาษาในเวลาเดียวกัน ค่านิยมที่ต้องการให้เด็กเป็นพลเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา การรู้เท่าไม่ถึงการ โดยใช้ภาษาอเมริกันกับเด็กทั้งที่อยู่ในบ้านและนอกบ้าน สิ่งเหล่านี้ จะเป็นอิทธิพลแฝงที่ทำให้เด็กไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออกที่จะปฏิบัติตนแบบไทย ๆ หรือพูดภาษาไทย ให้ผู้อื่นได้ยินได้ฟัง ดังนั้นทางเลือกของครอบครัวในการปฏิบัติต่อกัน ความคิด เจตคติ ค่านิยม ที่ยึดถือจึงเป็นเสมือนตัวกำหนดเส้นทางเดินของเด็กในเบื้องต้นว่า เขาจะเป็นคนไทย คนอเมริกัน หรือครึ่งไทยครึ่งอเมริกัน ได้เป็นอย่างดี

ปัญหาที่สำคัญ ที่ผู้ปกครองกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้คือ เด็กไทยที่เกิดและเติบโตในสหรัฐอเมริกา ขาดความรู้และความสำนึกในความเป็นไทย เป็นปัญหาเร่งด่วนที่จะต้องคิดหาทางแก้ไขตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ในขณะที่เด็ก ๆ ยังเล็กอยู่ โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จึงควรดูมองอย่างให้เป็นประโยชน์ว่า เป็นสถานที่ศึกษา เพื่อให้เด็กไทยได้เรียนรู้หาประสบการณ์และปลูกฝังวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เด็ก ๆ มีความสำนึกในความเป็นคนไทย เป็นเป้าหมายหลัก ส่วนผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรเป็นเป้าหมายรอง ผลการเรียนจะออกมาเป็นเช่นไรนั้นไม่สำคัญเท่ากับการที่เด็กได้รับการปลูกฝังให้สำนึกในความเป็นคน ซึ่งทุกคนสามารถรับได้เท่า ๆ กัน

สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ (2527: 39) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "รูปแบบหลักสูตรระยะสั้น และการจัดกิจกรรมบูรณาการ เพื่อการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยแก่นักเรียนไทย ในนครลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา" พบว่า

ผู้ปกครองนักเรียนไทยในนครลอสแอนเจลิสได้ให้ข้อเสนอแนะว่า หลักสูตรที่ใช้ควรจะเป็นหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็กไทยในอเมริกา เนื่องจากเด็กยังไม่มีความรู้ภาษาไทย ดังนั้น หลักสูตรจึงควรเป็นแบบเริ่มต้นจริง ๆ ในหลักสูตรเด็กเล็กควรจะเป็นเรื่องการพูด การอ่าน และการเขียน โดยเน้นการพูดและฟังภาษาไทยได้และเข้าใจ ก่อนที่จะเรียนรู้การอ่านและเขียน นอกจากนี้ หลักสูตรที่ใช้ควรจะเป็นหลักสูตรที่สามารถสอบเทียบความรู้ของกระทรวงศึกษาธิการได้ และนักเรียนสามารถมาเรียนต่อในประเทศไทยได้เลยโดยไม่ต้องลดชั้น ส่วนในด้านเนื้อหา นั้น ผู้ปกครองเห็นว่าเด็กควรจะได้เรียนรู้ทุกอย่างเกี่ยวกับประเทศไทย และต้องการเป็นอย่างยิ่งให้เด็กได้มีโอกาสฝึกกิริยามารยาทให้เหมือนกับเด็กไทยที่เกิดในเมืองไทย และให้เน้นเรื่องความรัก ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติของคนไทย ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ความสามัคคีในหมู่เพื่อนฝูงและกลุ่มชนชาติเดียวกัน ในเรื่องการเรียนการสอนนั้น ไม่ควรอนุญาตให้เด็กพูดภาษาอื่นในห้องเรียน นอกจากภาษาไทย

ผู้ปกครองนักเรียนไทยในซานฟรานซิสโก ได้ให้ความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรและโครงการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ไว้ว่า การสอนภาษาไทย ควรจัดหลักการสอนตามพื้นฐานของนักเรียน นั่นคือ นักเรียนที่มีพื้นฐานความรู้ทางภาษาไทยระดับเดียวกัน ควรจะจัดเอาไว้ในพวกเดียวกัน ถ้าจัดนักเรียนมาเรียนรวมกัน เด็กที่เรียนได้แล้วจะเกิดความเบื่อหน่าย และในที่สุดก็ไม่อยากมาโรงเรียน

ผู้ปกครองนักเรียนไทยในดัลลัส ได้ให้ความคิดเห็นว่า เด็กไทยในต่างประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย โดยให้เหตุผลแตกต่างกันออกไป เช่น เด็กได้รู้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เด็กจะได้มีความสำนึกว่าตัวเองมีสายเลือดไทย จะได้ร่วมกันดำรงไว้ซึ่งภาษาและวัฒนธรรมประจำชาติให้อยู่ยงคงคง เพื่อจะได้ยึดถือเป็นความภูมิใจและความเชื่อมั่นในตนเองเมื่อต้องอยู่ในประเทศอื่น

ถ้าเด็กคิดจะกลับมายังเมืองไทย ภาษาและวัฒนธรรมที่เด็กได้เรียนและสมเอาไว้ ก็จะทำให้เด็กกลับมาใช้ชีวิตอยู่ในเมืองไทยได้โดยไม่มีปัญหา

จากรายงานการวิจัยฉบับเดียวกันนี้ ครูอาสาสมัครผู้สอนนักเรียนไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งอาสาสมัครเข้ามาสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในวัดไทย โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน ได้ให้เหตุผลในการเข้ามาสอน ดังนี้

ครูอาสาสมัครในนครลอสแอนเจลิส อาสาสมัครสอน เนื่องจากเห็นว่าทางโรงเรียนวัดไทยขาดแคลนครู ตนเองพอที่จะแบ่งเบาภาระด้านนี้ได้ ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยมีความรู้ทางด้านวิชาครูมาเลย ส่วนบางท่านที่เคยเรียนทางด้านวิชาครูมาแล้วเห็นว่าน่าจะได้นำประสบการณ์และความรู้ที่ได้เรียนมาแล้วนั้น มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อคนไทย ภาษาไทย วัฒนธรรมไทย และศาสนาซึ่งเป็นทีสนใจของชนต่างชาติอยู่แล้ว ที่สำคัญที่ครูทุกคนเห็นพ้องต้องกันคือ เห็นว่าเด็กไทยทุกคนควรจะรู้ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ปัญหาในการสอนคือ เด็กไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ภาษาไทย ครูอาสาสมัครเห็นว่า ควรจะให้มีการพบปะกันระหว่างครูอาสาสมัครที่สอนอยู่ตามโรงเรียนวัดไทยในรัฐต่าง ๆ เพื่อวางหลักสูตรหรือเขียนตำรา และควรจะให้ครูจากเมืองไทย มาจัดการประชุมปฏิบัติการ (Workshop) ให้แก่ครูอาสาสมัคร ครูอาสาสมัครไม่เห็นด้วยกับผู้ปกครองที่เสนอไม่ให้มีกิจกรรมภาคบันเทิง เพราะกิจกรรมนี้ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานได้รู้จักการเล่นของคนไทย เท่ากับเด็กได้รู้จักวัฒนธรรมไทย

ครูอาสาสมัครสอนนักเรียนไทยในซานฟรานซิสโก ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กไทยส่วนใหญ่ ฟังภาษาไทยไม่เข้าใจ เพราะผู้ปกครองไม่ได้พูดภาษาไทยกับเด็ก เด็กไม่เห็นความสำคัญของภาษาไทย ส่วนปัญหาเรื่องการเรียนการสอนนั้น ครูอาสาสมัครเห็นว่า ตำราที่นำมาใช้สอนไม่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมในอเมริกา ครูขาดอุปกรณ์การสอนที่ดี เด็กขาดการอบรมให้อยู่ในระเบียบ ทำให้การเรียนไม่ได้ผลเต็มที่ อีกทั้งผู้ปกครองไม่ค่อยให้ความร่วมมือ

ครูอาสาสมัครสอนนักเรียนไทยในชิคาโก ได้เสนอเกี่ยวกับปัญหาโดยทั่วไปว่า เด็กส่วนใหญ่ มองไม่เห็นความสำคัญของการเรียนภาษาไทย เนื่องจากเด็กไม่มีโอกาสใช้ภาษาไทย ผู้ปกครองบางท่านไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ไม่มีหลักสูตรเป็นมาตรฐาน เด็กไม่ค่อยมีระเบียบ ต่อการที่จะนำโครงการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยไปสอนทั่วสหรัฐอเมริกา นั้น ครูอาสาสมัครมีความเห็นว่า ควรมีการอบรมแนะแนววิธีสอนให้ครูอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรเป็นหลักสูตรที่เด็กสอบเทียบได้ด้วย และเสนอแนะให้กรมการศึกษาออกโรงเรียนส่งแบบทดสอบทุกชั้น ทุกปี ไปให้ด้วย และควรวางรากฐานให้เด็กแก้ปัญหาภาษาไทยได้ด้วยตนเองในอนาคต

ตอนที่ 2 กิจกรรมการศึกษาในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

2.1 กิจกรรมทั่วไป

โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์แต่ละแห่ง จัดให้มีกิจกรรมทั่วไป ทั้งที่เป็นกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันสำคัญตามประเพณีนิยม และกิจกรรมอื่น ที่ทางโรงเรียนพิจารณาเห็นว่ามีความประโยชน์ต่อเยาวชนไทย การจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้นจะจัดขึ้นในวันอาทิตย์ร่วมกับทางวัด ฉะนั้น วันที่จัดงานอาจจะไม่ตรงกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ปกครอง และความเหมาะสมอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบ กิจกรรมที่จัดส่วนใหญ่ ได้แก่

กิจกรรมเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งทางโรงเรียนจะนำนักเรียนเข้าร่วมพิธีที่ทางวัดจัด ประกอบพิธีเพื่อระลึกและบูชาพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์

กิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กทราบถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของพุทธศาสนิกชน ด้วยการนำเทียนจำนำพรรษาพร้อมผ้าอาบน้ำฝน และดอกไม้ไปถวายพระ เพื่อเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา และสังฆบูชา

กิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และกิจกรรมวันแม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงออกซึ่งความจงรักภักดี เพื่อเทิดทูนและเผยแพร่พระเกียรติคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทั้งยังจัดให้มีการแสดงความเคารพแม่ ด้วยการให้ลูกมอบดอกไม้ แล้วกราบลงบนตักแม่ เพื่อให้ลูกได้สำนึกถึงพระคุณของแม่ในฐานะผู้ให้กำเนิด ผู้เลี้ยงดู ผู้คุ้มครอง เป็นต้น

กิจกรรมวันไหว้ครู เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้แสดงการคารวะฝากตัวเป็นศิษย์ และเป็นการดำรงรักษาประเพณีอันดีนี้ไว้

กิจกรรมวันปิดภาคเรียนและมอบประกาศนียบัตร ซึ่งทางโรงเรียนจะได้จัดให้มีการแสดงของนักเรียน และมอบประกาศนียบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของโรงเรียน

นอกจากกิจกรรมดังกล่าวแล้ว ทางโรงเรียนอาจจะจัดให้มีกิจกรรมอื่นอีกตามแต่ทางโรงเรียนจะพิจารณาเห็นสมควรตามความเหมาะสม

2.2 กิจกรรมการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย

2.2.1 หลักสูตรโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

หลักสูตรที่ทางโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์แต่ละแห่งใช้นั้น ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของคณะครูที่เห็นสมควรและเหมาะสม มีหลายหลักสูตรด้วยกัน เช่น หลักสูตรที่แต่ละวัดสร้างขึ้น หลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรระยะสั้นและการจัดกิจกรรมบูรณาการ เพื่อการสอนภาษาไทยและ

วัฒนธรรมไทยแก่นักเรียนไทย ในลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา ของคณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งหลักสูตรเหล่านี้ ลุมน อมรวิวัฒน์ ได้ทำการวิเคราะห์ จัด
แบ่งเนื้อหาทักษะภาษาไทย, วัฒนธรรมไทยและสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังนี้

เนื้อหาทักษะภาษาไทย ระดับ 1

1. การเตรียมความพร้อม
 - 1.1 การฟังและแยกเสียงธรรมชาติ
 - 1.2 การฟังและแยกระดับเสียง
 - 1.3 การฟังเสียงควบและเสียงกล้ำ
 - 1.4 การออกเสียงคำที่เหมือนและแตกต่างกัน
 - 1.5 การพูดคำสุภาพ และการทักทาย
 - 1.6 การกวาดสายตาจากซ้ายไปขวา
 - 1.7 การฝึกสีลามือ และเส้นพื้นฐาน
2. การฟัง - พูด
 - 2.1 การแนะนำตัว
 - 2.2 การปฏิบัติตามคำสั่ง
 - 2.3 การเล่าเรื่อง
 - 2.4 การสนทนา
3. การอ่าน - เขียน
 - 3.1 ฝึกออกเสียงพยัญชนะ
 - 3.2 อ่านพยัญชนะและฝึกเขียน
 - 3.3 อ่านสระและฝึกเขียนสระอะ ถึง สระเอ
 - 3.4 ฝึกผันเสียง คำที่ผสมอักษรสูง-กลาง-ต่ำ และสระ
 - 3.5 แนะนำวรรณยุกต์ 2 รูป คือ วรรณยุกต์เอก, โท
 - 3.6 ผันอักษรกลาง อักษรสูง ด้วยวรรณยุกต์ 2 รูป
4. วัฒนธรรมในภาษาไทย
 - 4.1 การละเล่น มอญซ่อนผ้า น้ำขึ้น-น้ำลง
 - 4.2 นิทานคติชาวนา ตาอินกับตานา
 - 4.3 เพลงกล่อมเด็ก โยกเยก

เนื้อหาทักษะภาษาไทย ระดับ 2

1. การทบทวน
 - 1.1 พยัญชนะ ก-ฮ
 - 1.2 สระ -ะ ถึง สระ -เ
 - 1.3 วรรณยุกต์ เอก, โท

- 1.4 การผลมคำ
 - 1.5 การสนทนา การทักทาย การเล่าเรื่อง
 2. การฟัง-พูด
 - 2.1 มารยาทการฟังและการพูด
 - 2.2 การฟังและออกเสียง คำที่ออกเสียงพยัญชนะต่าง
กัน สระต่างกัน ระดับต่างกัน
 - 2.3 เรียกชื่อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ชื่อของเพื่อน
ชื่อสัตว์ ดอกไม้ ผลไม้ ฯลฯ
 - 2.4 สนทนา และเล่าเรื่องจากประสบการณ์
 - 2.5 ลำดับวงศ์ญาติในครอบครัว
 - 2.6 ฟังนิทาน และเล่าทบทวน
 3. การอ่าน-เขียน
 - 3.1 อ่านและเขียนพยัญชนะ สระที่เรียนมาแล้ว
 - 3.2 อ่านและเขียนสระผสม เอะ ถึง สระเอา
 - 3.3 คำมีตัวสะกด แม่ กก กต กข กง กน กม เกย
เกอว (แนะนำรูปคำ)
 - 3.4 อ่าน-เขียนคำและประโยคสั้น ๆ
 - 3.5 วรรณยุกต์
 - 3.6 การฝึกผันคำที่มีวรรณยุกต์
 - 3.7 ทบทวน การฟัง และการเขียน เลขไทย
 4. วัฒนธรรมในภาษาไทย
 - 4.1 ยักษ์วัดแจ้ง ยักษ์วัดโพนธิ์ ยักษ์วัดไทย
 - 4.2 นิทานพื้นบ้าน
 - 4.3 รำวง
 - 4.4 ฉันทน์เจ้าขา
 - 4.5 ร้องเพลงลูกทุ่ง
- เนื้อหาวัฒนธรรมไทยและลัทธิเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับ 1
1. ตัวฉัน วันเกิดของฉัน พ่อแม่ของฉัน
 2. บ้านของฉัน
 3. ผลไม้ ดอกไม้ สัตว์เลี้ยงของฉัน
 4. การไหว้ ยืนไหว้ นั่งไหว้ การกราบพระสงฆ์ การพูดคำรับ
 5. คำปฏิญาณตน เพลงชาติไทย ธงชาติไทย
 6. ความรู้เรื่องเมืองไทย : กรุงเทพมหานคร

- (5 ตัว) เพลงชวานาลัน ๗
7. ภาพบ้านของคนไทย แม่น้ำลำคลอง สัตว์ในต้วพญชณะไทย
 8. เมืองไทยอยู่ที่ไหน
 9. รู้จักพระสงฆ์ : เจ้าอาวาส และพระในวัด, การกราบ, การนั่งสมาธิ
 10. ความเมตตากรุณา วันพระ
 11. พระเจ้าอยู่หัวของเรา
 12. การตัดบาตร
 13. พระพุทธรูป
 14. เพลงกล่อมเด็ก 1 เพลง, นิทานพื้นบ้าน 1 เรื่อง
 15. การละเล่นของเด็กไทย, รำไทย, รำวง
- เนื้อหาวัฒนธรรมไทยและสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับ 2
1. ตัวฉัน วันเกิดของฉัน เมืองที่ฉันเกิด โรงเรียนของฉัน
 2. ครอบครัวของฉัน (แผนภูมิญาติพี่น้อง) เพื่อนบ้านของฉัน
 3. ผลไม้ ดอกไม้ สัตว์เลี้ยงของฉัน
 4. การไหว้, ยืนไหว้, นั่งไหว้, การกราบพระสงฆ์,
- การพูดคำรับ
5. คำปฏิญาณตน เพลงชาติไทย ธงชาติไทย ร้องเพลงฉันเป็นคนไทย
 6. ความรู้เรื่องเมืองไทย : กรุงเทพมหานคร, ลานสัตว์, วัด, เชียงใหม่, ลักษณะของคนไทย
 7. ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย แม่น้ำ ลำคลอง ภูเขา ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ สัตว์ในต้วพญชณะไทย, เพลงชวานาลัน ๗
 8. เมืองไทยอยู่ที่ไหน
 9. รู้จักพระสงฆ์ : เจ้าอาวาสและพระในวัด, วัดไทยของเรา, การกราบ, การนั่งสมาธิ
 10. ความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์ ไม่พูดปด วันพระ
 11. พระเจ้าอยู่หัวของเรา เพลงสรรเสริญพระบารมี
 12. พระราชาธิของเรา วันแม่
 13. การตัดบาตร เวียนเทียน
 14. พระพุทธรูป
 15. นิทานพื้นบ้าน 3 เรื่อง, เพลงกล่อมเด็ก 2 เพลง,
- เกมเด็กไทย 3 เกม
16. การละเล่น รำไทย รำวง

2.2.2 ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยแก่เด็กเริ่มเรียน
กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่
เด็กเริ่มเรียน หรือนักเรียนกลุ่มต้น (สุนทร อมรวิวัฒน์ และคณะ 2527: 73-77) มีลักษณะ
ดังนี้

1. พัฒนาการทางการใช้ภาษาไทย ในด้านการฟังและพูดของ
นักเรียน

ในการสอนระยะแรก กิจกรรมเกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องพูด
ต้องอธิบายยังใช้ไม่ได้ เป็นการสอนพูดคำเดี่ยว, พยางค์เดี่ยว เน้นการฝึกพูดคำสั้น ๆ
พร้อมทั้งมีท่าทางประกอบ เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจง่ายและไม่เบื่อ

ในสัปดาห์ที่ 3 นักเรียนเริ่มเข้าใจภาษามากขึ้น ฟังได้
บ้าง แต่ยังไม่พูดไม่ค่อยได้ กิจกรรมการฝึกพูดยังคงเน้นอยู่ ช่วงนี้ได้เสริมกิจกรรมภาคปฏิบัติ
ที่ต้องมีการอธิบาย เช่น การกราบ การถอนสายบัว การขอโทษ ขอบคุณ คำที่ใช้ฝึกพูด
ก็จะมากขึ้น เพราะนักเรียนสามารถฟังได้บ้างแล้ว

ระยะเดือนที่สองของการสอน นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจ
ภาษาพูดได้มากขึ้น กิจกรรมการฝึกพูดก็ยังคงเน้นอยู่ นักเรียนพูดได้ยาวขึ้น สามารถ
ท่องบทกลอนสั้น ๆ ได้ ช่วงนี้สามารถสอนเขียนและอ่านได้ นักเรียนสามารถเข้าใจได้
อย่างรวดเร็ว

ข้อสังเกต จะเห็นได้ว่า การสอนภาษาพูด ถ้าสอนตั้ง
แต่นักเรียนยังเล็ก นักเรียนสามารถพูดได้ด้วยสำเนียงที่ชัดกว่าสอนตอนโต และ
การสอนภาษาไทยในระดับนี้ เน้นด้านการฟังเข้าใจ และพูดได้ในฐานะที่ภาษาไทยเป็น
ภาษาที่สองของนักเรียน

2. พัฒนาการทางการใช้ภาษาไทยในด้านการเขียน

ระยะแรกสอนตัวอักษรกลุ่มที่เหมือนกันในบางส่วน เช่น
ก ฤ ฎ ฏ ประกอบการอ่านแผนภูมิ ก. ไก่ เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับเสียงภาษาไทย
และให้นักเรียนได้มีโอกาสเปล่งเสียงภาษาไทย พร้อมทั้งดูรูปประกอบ นักเรียนจะได้
ทราบคำศัพท์พร้อมกันไปด้วย

ระยะที่สอง สอนตัวอักษรที่เป็นคู่กัน เช่น ผ ผ บ บ
ให้นักเรียนได้รู้จักพร้อม ๆ กันทั้ง 2 ตัว เน้นให้นักเรียนดูความแตกต่างของตัวอักษร
และความแตกต่างของคำศัพท์ที่ใช้ตัวอักษรทั้ง 2 นั้น

ระยะที่สาม เป็นระยะที่เริ่มสอนการผสมสระเสียงยาว
คือ -า -า และ -ู วิธีที่ได้ผลที่สุดคือ การสอนอ่านพร้อมไปกับการสอนเขียน คือ
เขียนตามคำบอก นักเรียนจะได้ทั้งออกเสียง ได้เห็น และได้เขียน ทำให้นักเรียนจำเป็น
คำ ๆ ได้ดีกว่าการสอนให้อ่านเพียงอย่างเดียว

3. ข้อสังเกตในการสร้างแบบฝึก "ตัวอักษร"

ตัวอักษรที่เลือกใช้ เป็นตัวอักษรของภาควิชาประถมศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากได้วิจัยแล้วว่า เป็นตัวอักษรที่เด็กสามารถเขียนได้
เหมือนแบบมากที่สุด

แบบฝึกความพร้อม สร้างเป็นแบบที่มีเส้นต่อเนื่องกัน
โดยให้เขียนแต่ละรูปจนเสร็จโดยไม่ต้องมีการยกดินสอ เช่น ภาพหลังคา Δ



ภาพดวงอาทิตย์



ภาพดอกไม้

วงกลมฝึกพิเศษ จากการวิจัยพบว่า เส้นโค้งและ
วงกลมเป็นลายเส้นที่เขียนยาก ดังนั้น จึงควรฝึกให้มากกว่าเส้นอื่น ๆ วงกลมซึ่งเป็น
หัวของตัวอักษรไทยนั้น มี 2 แบบ คือ แบบวนซ้าย และวนขวา

ตัวอักษรไทยที่มีหัววนขวา 29 ตัว ได้แก่

ข ช ฃ ง จ ฉ ช ซ ฅ ญ ฐ ฑ ฒ
ด ต ถ ท น บ ป พ ฟ ม ล ห ล ห
ฬ

ตัวอักษรที่มีหัววนซ้าย 13 ตัว ได้แก่

ค ต ฎ ฏ ผ ฝ ภ ย ร ว ศ อ ฮ

ไม่มีหัว มี 2 ตัว ได้แก่

ก ก

4. ข้อสังเกตอื่น ๆ มีดังต่อไปนี้

1. เด็กเล็ก ๆ ถ้าจะเรียนเนื้อหาอะไรก็ตาม วิธีที่ดี
คือให้เด็กท่องบทกลอนต่าง ๆ หลาย ๆ บท จนเห็นว่าเด็กมีความพร้อมเพรียงกันดีแล้ว
จึงเริ่มดำเนินการสอนเนื้อหา

2. กิจกรรมเริ่มต้นของเด็กเล็ก น่าจะเหมือนกันทุกวัน
เพียงแต่เปลี่ยนเนื้อหาเพื่อทบทวนบทกลอนที่เรียนมาแล้ว

3. เด็กเล็กสอนพูดได้ง่ายกว่าเด็กโต เพราะเด็กอยู่ใน
วัยพัฒนาภาษาพูด ไม่อายกัน และสำเนียงที่เด็กพูดจะชัดเจนกว่าการเรียนเมื่อเด็กโตแล้ว

4. การฝึกพูดโดยใช้รูปภาพได้ผลดีที่สุด

5. การอ่าน ก...อ ทุกวัน นักเรียนมีความรู้สึก
ว่าได้เรียนหนังสือ อีกทั้งยังเป็นการฝึกออกเสียง และเลียนแบบน้ำเสียงที่เป็นภาษาไทยอีกด้วย

6. เด็กเล็กชอบเขียนหนังสือ วาดรูป ระบายสี วันไหนเด็กยังไม่ได้เขียนหนังสือ เด็กจะมีความรู้สึกว่ายังไม่ได้เรียน
7. เด็กเล็กชอบเขียนตามคำบอก วิธีการที่ใช้มีหลายแบบ เช่น ให้อุปกรณ์ภาพและคำ แล้วให้เขียน ให้อุปกรณ์บัตรคำ-เขียน และให้อุปกรณ์บัตรภาพ-เขียน
8. เด็กเล็กชอบกิจกรรมทนายปัญหา การเล่นเกมทนายลมมุตีเป็นครู ชอบเขียนกระดานดำ
9. นักเรียนชอบกิจกรรมระบายสี ตัดปะ แต่ทำ 2-3 ครั้งก็เบื่อ ต้องเตรียมกิจกรรมสลับมาก ๆ และเตรียมแบบฝึกกรายบุคคลให้มาก
10. การสอนเพลงให้เกิดเด็กเล็กให้ผลทางด้านการศึกษา น้อยกว่าบทประพันธ์สั้น ๆ การสอนเพลงเด็กจะเน้นทำนองเป็นส่วนใหญ่ ส่วนคำจะเปล่งเสียงไม่ชัด แต่ถ้าใช้คำประพันธ์สั้น ๆ เด็กจะได้ฝึกภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจความหมาย บทประพันธ์ที่ใช้ควรจะมีทำทางประกอบ
11. การเล่านิทานใช้กับเด็กกลุ่มต้นไม่ได้ เพราะยังฟังภาษาไทยไม่ค่อยรู้เรื่อง
12. ในแง่ของวัฒนธรรมไทย มักจะเป็นการฝึกมารยาท การกราบไหว้ การปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์และสามเณร มากกว่าการเรียนเนื้อหาเกี่ยวกับชาติไทย เพราะเด็กยังฟังภาษาไทยไม่เข้าใจ
13. นักเรียนภูมิใจที่มีชื่อไทย
14. ในระหว่างการรับประทานอาหาร ควรจะได้ฝึกวัฒนธรรมการรับประทานอาหารแบบไทย เช่น ไม่คุยเสียงดัง

ตอนที่ 3 การสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

ผู้จัดโปรแกรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สอง ซึ่งมุ่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ มีความจำเป็นต้องศึกษาประโยชน์ที่จะได้จากวิธีสอนภาษาแต่ละวิธีและเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ วิธีสอนภาษาต่างประเทศที่นิยมใช้แพร่หลายมี 5 วิธีคือ (ลัมคร ลุนทรรัตน์ 2527: 27-31)

1. วิธีการที่ยึดไวยากรณ์และการแปลเป็นหลัก (Grammar-translation method)
2. วิธีการที่ยึดการออกเสียงของภาษาเป็นหลัก (Phonetic method)
3. วิธีการโดยตรง (Direct method) คือการให้ผู้เรียนฝึกฟังและพูดในเรื่องที่ต้องการโดยตรง และถือว่าการพูดต้องมาก่อนการอ่าน
4. วิธีการของกองทัพกองอเมริกา (The Army method) คือการฝึกอย่างหนักโดยวิธีการและเทคนิคหลายอย่าง และใช้เวลาอย่างเต็มที่

5. วิธีการที่ยึดการฝึกฟังและพูดเป็นหลัก (Aural-Oral method)

เนื่องจากวิธีการสอนแต่ละวิธีให้ผลต่างกันในระยะต้น แต่ความแตกต่างจะลดลงไปเมื่อการเรียนขยายเวลาออกไป และทักษะต่าง ๆ ของเด็กมีแนวโน้มว่าขึ้นอยู่กับอายุ ความพร้อม และเวลา ดังนั้น การจัดโปรแกรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศควรพิจารณาบนฐานสำคัญ 2 ประการคือ

1. วัตถุประสงค์ของการเรียน
2. อายุ เวลาของผู้เรียน และความพร้อมในเรื่องเกี่ยวกับครู หลักสูตรและกระบวนการต่าง ๆ

ควีน ชาวหนู (2526: 27-31) กล่าวว่า ตามหลักจิตวิทยานั้น ผู้ที่จะเรียนภาษาได้ ต้องมีความพร้อมทางภาษาก่อน ดังนั้น ในการสอนภาษาไทยแก่ผู้ที่ไม่รู้ และใช้ภาษาไทยมาก่อน ก็น่าจะต้องเตรียมความพร้อมทางภาษาไทยให้แก่ผู้เรียน ความพร้อมที่สำคัญในการสอนภาษา คือ ความพร้อมในการอ่านและเขียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบความพร้อมพื้นฐาน 6 ประการ คือ

1. ความเข้าใจในการฟังภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน
2. ความสามารถในการแยกเสียงที่คล้ายคลึงกัน ในเวลาฟัง
3. ความสามารถในการแยกแยะสิ่งที่เห็นด้วยตา
4. ความสามารถในการใช้มือและตาให้สัมพันธ์กัน
5. ความสามารถในการทำตามสิ่งที่ครูพูด หรือสั่งให้ทำ
6. การรู้ความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา เขตการศึกษา 2 ได้ทดลองสอนภาษาไทยแก่เด็กที่พูดภาษาไทยไม่ได้ ด้วยการเตรียมความพร้อมทางภาษาก่อน โดยการใช้ภาษาไทยส่วนในการสอน เด็กที่พูดภาษาไทยไม่ได้จะเข้ามาในชั้นเรียน การสอนใช้การกระทำและออกเสียงหรือใช้ภาพและออกเสียงเป็นสำเนียงภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจการกระทำหรือภาพนั้น ๆ กับเสียงที่เปล่งออกมา มีกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการเล่น และร้องเพลง จนผู้เรียนฟังเข้าใจและพูดภาษาไทยได้ก่อน แล้วจึงขึ้นไปเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรทั่วไป วิธีนี้เด็กมีความสนุกสนาน กล่าวแสดงออก และภายหลังที่ได้เตรียมความพร้อมโดยใช้เวลาประมาณ 1 เดือน เด็กสามารถเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้พอ ๆ กับเด็กที่พูดภาษาไทยได้แล้ว

ในการสอนภาษาไทยแก่เด็กที่พูดภาษาท้องถิ่นนั้น ครู ต้องใช้ความระมัดระวังในการพูดให้เป็นไปตามปกติชัดเจนชัดคำ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ๆ พร้อมกับคอยแก้ไขการออกเสียงของเด็กให้ออกเสียงอย่างชัดเจน อาจแก่เป็นรายบุคคลโดยให้เด็กดูปาก หรือดูอาการของครูเวลาพูด อย่างปล่อยให้ผ่านไปอย่างผิด ๆ การใช้คำพูดให้เด็กเข้าใจความหมาย ครูจะต้องทำท่าทางประกอบ หาดตัวอย่างของจริงหรือรูปภาพ มาให้ดู ข้อควรระวังคือ อย่างพยายามใช้ภาษาถิ่นพร่ำเพรื่อ นอกจากคำอธิบายยาก ๆ หรือคำที่เป็นนามธรรม

ซึ่งไม่สามารถแสดงหรือนำอุปกรณ์มาให้ดูได้ และมีความจำเป็นแก่การสอน พยายามให้เด็กได้มีโอกาสเปลี่ยนอิริยาบถโดยแทรกการเล่น เล่านิทาน นำออกนอกห้องเรียน ร้องเพลง ฯลฯ ตามความเหมาะสม อย่าให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย (กรมวิชาการ 2511: ค)

มยุรี ชูดำ (2520: 56-61) กล่าวว่า การสอนเขียนขั้นต้นนั้น ครูจะต้องปูพื้นฐานการสอนความพร้อมในการเขียนให้เด็กก่อน กิจกรรมที่ครูควรจัดในขั้นต้น ได้แก่

- ให้เด็กปั้นดินน้ำมัน คลึงแป้ง คลึงดินเหนียว เล่นในหลุมทราย
- วาดภาพ ระบายสี ขีดเส้น ลากเส้น ตามใจชอบ
- ฉีกกระดาษ ปะกระดาษ

ขั้นที่ 2 ฝึกให้เด็กลากเส้นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การเขียนตัวหนังสือ เช่น เส้นขีดลง เส้นเฉียง เส้นขนาน เส้นโค้งมน วงกลม ลากเส้นหยัก

ขั้นที่ 3 การรู้จักสังเกตความคล้ายคลึงกัน และความแตกต่างกันของตัวอักษร โดยใช้เขียนตัวหนังสือที่มีรูปร่างใกล้เคียงกันก่อน

วิธีการฝึกหัดเขียนเรื่อง อาจทำได้หลายแบบดังนี้

1. การเขียนร่วมกันระหว่างเด็กกับครู ในแผนภูมิการอ่าน อันเป็นลักษณะกำหนดรูปแบบประโยค

2. การใช้เติมคำในเรื่องสั้น อันเป็นลักษณะกำหนดเรื่องตามลำดับ

3. การให้ตอบคำถามหลาย ๆ ประโยค เมื่อคำตอบทุกข้อรวมกันแล้ว คือเรื่องราวตลอดเรื่องนั่นเอง

4. การให้เขียนเรื่องย่อของนิทานจากเนื้อเรื่องที่ฟัง หรือเนื้อเรื่องที่อ่าน

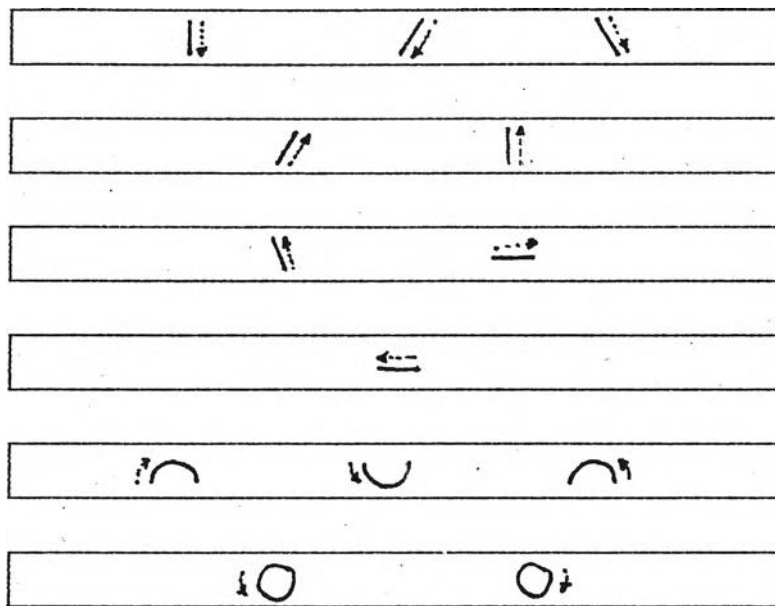
5. การให้เขียนเรื่องโดยกำหนดสิ่งที่จะเขียนร่วมกันระหว่างครู - นักเรียน โดยมีการวางเค้าโครงเรื่องร่วมกัน

6. การให้เด็กเขียนจากจินตนาการที่ได้มาจากประสบการณ์ในทางภาษาของเด็กเอง การเขียนขั้นนี้บางคนเรียกว่า การเขียนจากความคิดสร้างสรรค์ (Creative writing)

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทย แก่เด็กเริ่มเรียนและการสอนภาษาไทย เป็นภาษาที่สอง

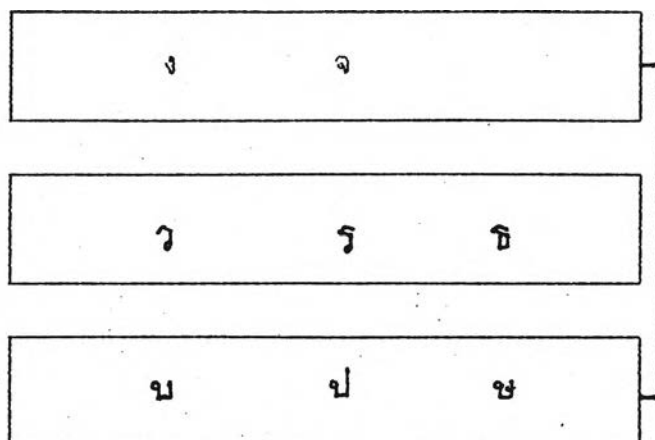
พูนสุข บุญสวัสดิ์ (2513: บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง สิลากการเขียนอักษรไทย สำหรับเด็กเริ่มเรียน โดยศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของเส้นแบบต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเขียนอักษรไทย ซึ่งเด็กในระดับเริ่มเรียนควรจะได้มีโอกาสฝึกหัดให้คุ้นเคยไว้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเส้นซึ่งเป็นส่วนประกอบของตัวอักษรไทยแบบต่าง ๆ แล้วนำมาสร้างเป็นแบบทดสอบที่มีภาพประกอบ เพื่อนำไปวัดเวลาที่ใช้ในการเขียนเส้นแต่ละเส้นของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งมีอายุระหว่าง 3-5 ปี จำนวน 100 คน ผลการวิจัยพบว่า เส้นที่เด็ก

จำเป็นต้องฝึกหัดเขียนก่อนเรียนเขียนอักษรไทย มีทั้งหมด 13 แบบ ซึ่งลักษณะของเส้นรวมทั้งช่วงเวลาที่ใช้ในการเขียนเส้นของเด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกัน และสามารถเรียงลำดับเส้นจากเส้นที่เขียนง่าย ไปหายาก ตามลำดับวุฒิภาวะของเด็ก ได้ดังนี้



วรรณี โสภประยูร (2515: 40-44) ได้ศึกษาความยากง่ายในการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ช่วงเวลาในการเขียนพยัญชนะไทยแต่ละกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01
2. ความยากง่ายในการเขียนพยัญชนะไทย ขึ้นอยู่กับทิศทางของเส้น จำนวนของเส้นและความยาวของเส้นที่ประกอบเป็นตัวพยัญชนะนั้น ๆ
3. การเรียงลำดับพยัญชนะไทย จากกลุ่มที่เขียนง่ายไปหายากตามระดับวุฒิภาวะของเด็กเป็นดังนี้



ง่าย

ก ฅ ฎ

ฝ ฟ ผ พ ย ฬ

ค ฌ ฉ ช ฎ

ช ซ ณ ด

ม น ฆ พ

ท ฑ ฒ

ด ฒ

อ ธ

ฏ ฐ ณ ฝ

ฉ ณ ด

ปานกลาง

ยาก

ลมควร ทศนะ (2529:72-76) ได้ศึกษารูปแบบการเรียงพยัญชนะไทยที่ง่ายต่อการฝึกเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ช่วงเวลาในการเขียนพยัญชนะไทยแต่ละกลุ่ม คือ กลุ่มพยัญชนะที่ไม่มีหัว กลุ่มที่มีหัวกลมวนซ้าย กลุ่มที่มีหัวกลมวนขวา และกลุ่มที่มีหัวสองชั้น ของนักเรียนชั้นปีที่ 1 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. ช่วงเวลาในการเขียนพยัญชนะไทยแต่ละพวก คือพวกที่มีหัว เริ่มจากเส้นบรรทัดบน พวกที่มีหัวเริ่มจากกลางบรรทัด พวกที่มีหัวเริ่มจากเส้นบรรทัดล่างในกลุ่มที่มีหัวกลมวนซ้ายมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. รูปแบบการเรียงพยัญชนะไทยที่ง่ายต่อการฝึกเขียน ซึ่งใช้เกณฑ์ที่ตั้งของหัวพยัญชนะ ทิศทางการลากเส้นส่วนหัวพยัญชนะ ความคล้ายคลึงของรูปร่าง รวมทั้งคำนึงถึงเวลาที่ใช้เขียน เรียงจากง่ายไปยากตามลำดับ คือ เรียงจากกลุ่มพยัญชนะที่ไม่มีหัว กลุ่มพยัญชนะที่มีหัว กลุ่มพยัญชนะที่มีหัวกลมวนขวา และกลุ่มพยัญชนะที่มีหัวสองชั้น สรุปได้ดังนี้

ก ฅ

ว ร ฅ

ผ ฝ ย

อ อ
ค ค

เท่า ๆ กัน มีอายุระหว่าง 5-6 ปี รวม 100 คน เด็กทุกคนได้ผ่านการทดสอบความพร้อมในการเขียนมาแล้ว ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. การเขียนพยัญชนะ ง ว ค ม และ ญ ด้วยขนาด .8 เซนติเมตร ใช้เวลาน้อยกว่า ขนาด 2.5 เซนติเมตร ส่วนเวลาที่ใช้ในการเขียนพยัญชนะ บ ก ฝ ข ท อ ฎ ทั้งสี่ขนาดไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. คะแนนความสวดยเหมือนแบบที่ได้จากการเขียนพยัญชนะ ว บ ก ฝ ค ข ม ท ล อ ฎ ฎ ทั้งสี่ขนาด ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ยกเว้นพยัญชนะ ง ซึ่งขนาด .8 เซนติเมตร และ 1.3 เซนติเมตร สวดยกว่า ขนาด 2.5 เซนติเมตร ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

3. ผลพลอยได้ของการวิจัยนี้คือ เด็กเริ่มเรียนเลือกเรียนอักษรขนาด 1.3 เซนติเมตร เป็นตัวแรกมากที่สุด

สุไร พงษ์ทองเจริญ และคณะ (2524: 56-73) ได้ศึกษาปัญหาของเด็กภาคเหนือในการเรียนภาษาไทยกลางของเด็ก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน จากการทดสอบและสัมภาษณ์ครูพบว่า ในการสอน ครูต้องใช้ภาษาถิ่นอธิบายความหมายของคำศัพท์ เนื่องจากนักเรียนฟังคำอธิบายภาษาไทยกลางไม่เข้าใจ สำหรับตัวนักเรียนมีจำนวนคำไม่น้อยที่อ่านแล้วไม่เข้าใจ ในการพูดและการออกเสียงมักออกเสียงสระและพยัญชนะเสียงภาษาไทยกลางไม่ได้ เช่น เครื่องบิน เป็น เคียงบิน เสียงพยัญชนะที่มีปัญหามากคือ เสียงเดี่ยวออกเสียง ร เป็น ล, อ และเสียงพยัญชนะประสมออกเสียง ปล เป็น ป และ กล เป็น ก สระเสียงเดี่ยวที่เป็นปัญหาคือ ออกเสียง - เป็น -ย และสระประสม ออกเสียง -ย เป็น - เสียง -อ เป็น - ทางด้านการเขียนมักใช้สำนวนภาษาถิ่นเหนือเขียน

พิเชฐ อนุกุล (2518: 171) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของครูในการสอนภาษาไทย ชั้นเด็กเริ่มเรียน ที่พูดภาษาไทยไม่ได้ จังหวัดยะลา ตัวอย่างประชากรเป็นครูสอนชั้นเด็กเริ่มเรียนที่พูดภาษาไทยไม่ได้ หรือพูดได้แต่ไม่คล่องแคล่ว ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 122 คน พบว่า

1. ครูไม่ได้รับการฝึกฝนเพื่อเป็นครูสอนภาษาไทยชั้นเด็กเริ่มเรียน ที่พูดภาษาไทยไม่ได้โดยเฉพาะ

2. ครูไม่รู้ลักษณะภาษาไทยที่จะเป็นปัญหาสำหรับเด็กมุสลิม

3. ครูไม่มีความรู้ภาษามลายู ฟังไม่เข้าใจ พูดไม่ได้

4. ครูไม่รู้จิตวิทยาเกี่ยวกับการสอนภาษาที่สอง

5. ครูไม่รู้หลักและทฤษฎีการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

นอกจากนั้น ยังได้พบปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนตามลำดับ ดังนี้

1. นักเรียนไม่มีโอกาสใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

2. นักเรียนไม่มีแบบเรียนและเครื่องเรียนเพราะยากจน

3. นักเรียนขาดเรียนเลมอ
4. นักเรียนไม่เห็นความจำเป็นและประโยชน์ในการเรียนภาษาไทย
5. นักเรียนมีเวลาเรียนภาษาไทยน้อยเกินไป
6. นักเรียนมีสุขภาพร่างกายไม่สมบูรณ์
7. นักเรียนประหม่า อายุ กลัว และถ่อมตน ทำให้เรียนภาษาไทยได้ไม่ดี
8. นักเรียนไม่ยอมออกเสียงหรือพูดภาษาไทย เพราะเชื่อว่าขัดกับศาสนาตน
9. นักเรียนอื่นหัวเราะเยาะ เมื่อเพื่อนพูดภาษาไทย

ประสงค์ รายนุชและคณะ (2525: 76-83) ได้ศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ไข การพูดภาษาไทยของเด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ โดยใช้กลุ่มประชากรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดกาญจนบุรี ตาก เชียงใหม่ และเชียงราย จำนวน 214 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ มีปัญหาการพูดไม่ชัดสูงกว่าประเภทอื่น ๆ
2. เสียงที่เด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ พูดไม่ชัดมากที่สุด ได้แก่ เสียงพยัญชนะ ร ล อ เสียงพยัญชนะควบกล้ำ ร ล และเสียงตัวสะกด ง น ม ก ด บ ส่วนเสียงสระ ได้แก่ อา อี แอ -อ อัว ออ เอียะ เอือะ และเสียงวรรณยุกต์จัตวา
3. ลักษณะการพูดไม่ชัดของเด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่พบมากที่สุดเสียงในเสียงพยัญชนะคือ การออกเสียงหนึ่งเป็นอีกเสียงหนึ่ง การเว้นไม่ออกเสียงในคำ การออกเสียงเพี้ยนตามลำดับ

อัมพร พงษธา (2518: บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เริ่มเรียนชาวต่างประเทศ สรุปได้ว่า การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมาะสมในการสอน เสียง คำศัพท์ และเนื้อหาทางวัฒนธรรมของแบบเรียนชุด A.U.A Language Center Thai Course โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย คือ ศึกษาาระบบหน่วยเสียงภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์ รวบรวมเสียงและคำศัพท์ที่ปรากฏในแบบเรียน ศึกษาเนื้อหาวัฒนธรรมในแบบเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยวิธีสอนตามแนวภาษาศาสตร์ แบบโครงสร้าง (Structural Grammar) ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า บทเรียนมีการเรียงลำดับเป็นคำศัพท์ ไวยากรณ์ และเสียงตามลำดับ มีการฝึกเสียงที่เป็นปัญหาสำหรับชาวต่างประเทศ มีฝึกออกเสียงสระ และระดับเสียงสูงต่ำมาก เพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนสื่อสารได้ แบบเรียนมีการสอนคำศัพท์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนภาษาไทย แบบเรียนสร้างสำหรับสอนพูดมากกว่าการเขียน แต่เนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยมีอยู่ในบทเรียนนี้น้อยมาก จนไม่สามารถแสดงให้เห็นลักษณะวัฒนธรรมไทยได้

ศวัน ขาวหนู และโมฮัมมัด อับดุลกาเดร์ (2517: ม.ป) ได้ศึกษาริวิจัย เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมที่จะเตรียมความพร้อมทางภาษาไทยแก่ผู้ใหญ่ ที่ไม่รู้และใช้ภาษาไทย และหนังสือไทยมาก่อน วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาริวิธีการสอนผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือ และพูดภาษาไทยไม่ได้ ว่าวิธีใดดีกว่ากัน ในช่วงเวลาที่เท่ากัน และเพื่อลดความยากใน

การเรียนของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือและพูดภาษาไทยไม่ได้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย คู่มือครู 2 ชุด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ชุดแรกเป็นชุดเตรียมความพร้อมทางภาษาไทย ซึ่งสอนโดยใช้ภาษาไทยล้วน ชุดที่ 2 เป็นชุดเตรียมความพร้อมทางภาษาไทย ซึ่งสอนโดยใช้ภาษาที่หนึ่งเป็นสื่อ ให้ผู้เรียนรู้จักสัญลักษณ์ของภาษาไทยก่อน และมีแบบทดสอบวัดความพร้อมทางภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง 1 ฉบับ

ผลการวิจัยพบว่า ในเวลา 1 เดือน การสอนผู้ใหญ่ที่ไม่รู้และใช้ภาษา และหนังสือไทยมาก่อน ด้วยวิธีสอนโดยใช้ภาษาไทยล้วนไม่ได้ผลเท่าที่ควร ตรงกันข้าม การสอนโดยใช้ภาษาที่หนึ่งเป็นสื่อ เป็นผลให้ผู้เรียนมีความพร้อมในทักษะทางภาษาไทยทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ภาษาไทยได้เร็วและดีกว่าการสอนโดยใช้ภาษาไทยล้วน 95% และมีอัตราการพัฒนาการเรียนรู้อื่นเพิ่มขึ้นสูง 99% การวิจัยนี้กระทำการทดลองกับผู้ใหญ่ แต่ผลการวิจัยก็น่าจะนำไปใช้ได้ทั้งผู้ใหญ่และเด็กไทยมุสลิมที่เริ่มเข้าเรียน

สุนน อมรวิวัฒน์ และคณะ (2527: บทคัดย่อ) ได้พัฒนารูปแบบหลักสูตรระยะสั้นเพื่อฝึกทักษะภาษาไทย รวมทั้งปลูกฝังสำนึกในความเป็นคนไทย โดยให้ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมไทยแก่นักเรียน ณ โรงเรียนวัดไทย ลอสแอนเจลิส การแบ่งกลุ่มนักเรียนมี 3 กลุ่มคือ กลุ่มเล็ก ไม่มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยเลย กลุ่มกลางสามารถฟัง พูด อ่าน และเขียน ภาษาไทยได้เล็กน้อย และกลุ่มสูง อ่านออกเขียนภาษาไทยได้

ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรที่สร้างขึ้นรวมทั้งสื่อการเรียนการสอนไปทดลองสอน ณ โรงเรียนวัดไทยลอสแอนเจลิส เป็นเวลา 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 5 ชั่วโมง หลักสูตรประกอบด้วยแผนการสอนจำนวน 26 แผน ซึ่งเป็นหลักสูตรแบบผสมผสานของหลักสูตร ซึ่งเป็นหลักสูตรแบบผสมผสานของหลักสูตรแบบแกน (Core Curriculum) และหลักสูตรแบบกิจกรรม (Activity Curriculum) เนื้อหาในหลักสูตรคือ ภาษาไทย และวัฒนธรรมไทยว่าด้วยพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ การสะกดคำ การฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน ลักษณะครอบครัวไทย สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย ความชื่นชมในประเพณี และวรรณคดีไทย บทเพลงสำหรับเด็ก การละเล่นพื้นเมืองและนิทานไทย เป็นต้น

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของคณะสงฆ์ ผู้ปกครอง และทดสอบเจตคติของนักเรียน ตัวอย่างประชากรเป็นเยาวชนไทย ที่สมัครเข้าเรียนภาคฤดูร้อน ณ โรงเรียนวัดไทยลอสแอนเจลิส จำนวน 58 คน เป็นพระสงฆ์ ผู้ปกครองและครูอาสาสมัคร โรงเรียนวัดไทยลอสแอนเจลิส วัดมงคลรัตนารามแทมปา วัดมงคลรัตนาราม ซานฟรานซิสโก วัดพุทธดัลลัส และวัดธรรมารามชิคาโก จำนวน 141 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่านักเรียนทุกกลุ่มมีเจตคติต่อภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ในทางบวกมากขึ้นทุกกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าภาษาไทยสำคัญจำเป็นต้องเรียนรู้และเห็นความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์และศิลปวัฒนธรรม ขบธรรมเนียมประเพณี นักเรียนกลุ่มสูงทุกคนภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของภาษาไทย เห็นว่าภาษาไทยไพเราะ มารยาทไทยดีงาม พระพุทธศาสนาและพระสงฆ์มีความสำคัญ

ในด้านผู้ปกครองในลอสแอนเจลิส ผู้ปกครอง 29 คน จาก 31 คน อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ส่วนใหญ่คือ 17 คน ตั้งใจจะกลับมาตั้งหลักฐานในประเทศไทย ทุกคนต้องการให้บุตรหลานเรียนรู้มารยาท ขนบประเพณีไทย ต้องการให้ครูสอนลูกให้รักพ่อแม่ เห็นว่าโรงเรียนวัดไทยมีประโยชน์มาก ส่วนใหญ่ต้องการให้เด็กสอบเทียบชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-4 ในประเทศไทยได้ ผู้ปกครองต้องการให้จัดหลักสูตรเน้นทักษะภาษาและวัฒนธรรมไทย ให้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ต้องการให้จัดกิจกรรมเน้นด้านเนื้อหาความรู้ การฝึกทักษะและทำแบบฝึกหัดให้มาก

ในด้านครูอาสาสมัครในลอสแอนเจลิส ส่วนใหญ่ คือ 8 ใน 11 คน สมรสแล้ว และมีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี การมาช่วยสอนเป็นการเสียสละเวลามาทำงานเพื่อช่วยเหลือเด็กไทยและชาติไทย สำหรับครูอาสาสมัครในรัฐอื่น ก็มีเหตุผลเช่นเดียวกันคือ มีจุดประสงค์ให้เด็กไทยพูดไทยได้ ให้มีความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย รวมทั้งเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี